המקובלים

בימי צרה ומצוקה ירד שער כל הסחורות, וגם שער התורה, הטובה והיקרה מכל הסחורות; מכל ישיבות טשאכנובקה — עיר ואם בישראל — לא נותרו כי אם שני שרידים, רבי יעקב בעל הישיבה בעצמו, איש רם־הקומה ורך כקנה, בעל זקן יורד עד הברכים ועינים כהות ותועות; והשני למך תלמידו האהוב וההביב, נער בן שמונה־עשרה, רזה, חיוור־פנים, בעל שפתים צרובות ועינים שחורות ולוהטות. שניהם עטויים בלויי־סחבות, חזיהם גלויים וחשופים. יתר התלמידים (כעשרה במספר) נפוצו לכל עבר ולכל רוח.

כי פלאים ירדה טשאכנובקה, וגם נפש המורה ותלמידו הפליט לא תוכל להחיות.

אך רבי יעקב לא יוכל עוד לנוע על ערים אחרות, מזוקן, ותלמידו למך לא יעזוב את רבו. לו גם יתן לו איש מלוא ביתו כסף וזהב. רבי יעקב הוא שמשה של נפש למך, ואם יעזבנו העולם יחשך בעדו.

וכהתגבר צוק־העתים וטשאכנובקה נלאתה גם להחיות את שתי הנפשות האלה, ותהי מנת חלקם לחם צר ומים לחץ, ולא מדי יום ביומו. אז נועצו הרבי ותלמידו: כדת מה לעשות לרעב המר והנמהר והמציק, ויחקרו וידרשו ויחליטו: לעסוק בקבלה העיונית והמעשית. ויעשו כן, ויהיו להם הצומות למקור ברכה!

אל שערי הקבלה המעשית לא באו עוד, אך העיונית באה בקרבם כמים, שמלוא כל טשאכנובקה כבודם, ולעצמותיהם היבשות כשמן היתה. שני המקובלים, הרב והתלמיד, כבר נחלו שם בכל העיר ובנותיה, וכל באי שעריה של טשאכנובקה חכו בכליון עינים עד בוא הקץ! לא קצו של משיח, בן דוד יבוא מעצמו, מחר, ובשביל זה לא ירים איש בטשכנובקה יד או רגל, — אך קצה של הקבלה העיונית, שהיא התחלת המעשית, ואז יהיו נפלאות ונצורות וגדולות, ככל אשר חזו בני דורו של ר׳ ליב שרה׳ס...

עתה, בזמן הצהרים, אין איש בבית־המדרש הקטן, מלבד הרב ותלמידו. יושבים הם אל השולחן הגדול, הרב מדבר והתלמיד שומע בכל נפש ולב וראשו נשען על כפות ידיו.

— אך בזה — אומר הרב — ישנן בחינות ומדרגות רבות. יש יודע חלק קטן מן הניגון, יש יודע את מקצתו, יש יודע חציו, ויש היודע את כולו וגם ישית עליו נוספות! רבינו ז״ל (שניהם חסידי חב״ד) זכה למקצתו... לחלק קטן כזה (ואת החלק מדד במידת אצבעו) —

עצבות נוראה נפלה על פני התלמיד, והרב הוסיף:

— גם הניגונים שונים הם. יש ניגון הצריך למילין, וזהי מדרגה נמוכה מאד; ויש ניגון נעלה עליו, ניגון עולה בלי מילין, ניגון בפני עצמו... אבל הניגון הזה עוד לא טהור הוא מהלאות הגשמיות, כי הוא נצרך עוד לקול, לשפתים! והשפתים והקול גשמיות המה!

— אבל הניגון האמיתי, הרוחני הטהור (מבלי דעת החל הרב לשורר את דבריו בנעימות) הניגון האמיתי הוא בלי קול, בלי אומר ודברים, הוא ניגון טמיר ונעלם, הניגון אשר ישורר הלב ואינו נשמע לאוזן, וזהו סוד "כל עצמותי תאמרנה"!

— אז ירננו העצמות והלב. השינים דא לדא נקשן מרעד התלהבות. הניגון הזה אין לו התחלה וסוף והוא בבהינת "אש תמיד תוקד"...

את הלקח הזה הפסיק נער, אשר פתח את הדלת ברעש ובשאון ויעמיד על השולחן לפני הרב קערה מלאה מרק־תפוחי־אדמה ופת לחם, בקראו:

— ר׳ שלמה הנגיד שולח בשביל הרב — ויעלם, בהוסיפו: — אחרי כן אבוא לקחת את הקערה!

ר׳ יעקב קם ממושבו ויקרב לאט־לאט אל הכיור ליטול ידיו.

— אבל — דבר בלכתו, ועיני התלמיד ואזניו רודפות אחריו בתשוקה נמרצה להשיג כל הגה וכל דבור קל — אבל... אני לא אוכל גם להשיג את הניגון הקדוש הזה, באיזו בחינה הוא, באיזה שער? את הסיגופים והצירופים אני יודע...

הרב הפסיק בנטילת ידים ובברכת "שאו ידיכם", וישב אל השולחן. אחרי ברכת המוציא הניף בידים רזות ורועדות את הקערה אל חטמו, לשאוף אל קרבו את ריח המנחה.

מקובלים

אין די שלעכטע צייטן פאלט אפילו תורה — די בעסטע סחורה — אויך.

פון דער לאשטשיוועער ישיבה איז מער נישט געבליבן נאר דער ראש־ישיבה, ר׳ יעקל, מיט איין־איינציקן תלמיד.

דער ראש־ישיבה איז אן אלטער דארער ייד מיט א לאנגער צעשויבערטער בארד, מיט אלטע אויסגעלאשענע אויגן. למך, זיין געליבטער תלמיד, איז א יונגער מאן, אויך א דארער, א הויכער, א בלאסער, מיט שווארצע געקרייזלטע פאות, ברענענדיקע, שווארצע, אונטערגעשלאגענע אויגן, פארברענטע ליפן און א ציטעריקן שפיציקן גארגל.ביידע — מיט אויפגעכראשעטע [1] הערצער, אן העמדער, ביידע אין לאכעס. דער ראש־ישיבה שלעפט קוים נאך א פאר פויערישע שטיוול. דעם תלמיד, אן זאקן, פאלן די שוסטערשיך אראפ פון די פיס.

דאס איז געבליבן פון דער בארימטער ישיבה!

דאס פארארעמטע שטעטל האט אלע מאל ווייניקער געשיקט עסן, געגעבן טעג; זיינען זיך די ארעמע בחורים צעקראכן. ר׳ יעקל אבער וויל שוין דא שטארבן, און זיין תלמיד — לייגן אים די שערבלעך אויף די אויגן.

און זיי ביידע ליידן אויך א מאל הונגער. פון ווייניק עסן קומט ווייניק שלאפן; פון גאנצע נעכט נישט שלאפן און נישט עסן — א חשק צו קבלה!

ממה נפשך — דארף מען אויף זיין גאנצע נעכט און הונגערן גאנצע טעג — לאז מען כאטש דערפון א נוצן האבן, זאלן כאטש זיין תעניתים מיט סגופים [2], זאלן זיך כאטש עפענען אלע טויערן פון דער וועלט מיט סודות, רוחות און מלאכים...

און זיי לערנען שוין קבלה א צייט!

ציינד זיצן זיי ביים לאנגן טיש, איינע אליין. ביי יעדן איז אציינד נאך מיטאג; ביי זיי איז נאך פאר פרישטיק. זיי זיינען דאך געוווינט דערצו. דער ראש־ישיבה פארגלייזט די אויגן און רעדט; דער תלמיד זיצט אונטערגעשפארט אויף ביידע הענט מיטן קאפ און הערט.

— אין דעם זיינען דא — זאגט דער ראש־ישיבה — א סך בחינות; איינער קאן א שטיקל, איינער א האלבן, איינער א גאנצן ניגון. דער רבי ז״ל האט געקענט א גאנצן ניגון, אפילו מיט א צו־שפיל — איך (האט ער צוגעגעבן טרויעריק) האב קוים די זכיה צו א פיצעלע, אט אזוי גרויס...

ער האט אפגעמאסטן א פיצל פון דארן פינגער און האט ווייטער געצויגן:

— עס איז פאראנען א ניגון, וואס מוז האבן ווערטער: דאס איז גאר א נידעריקע בחינה... עס איז פאראנען א העכערע בחינה: א ניגון וואס זינגט זיך אליין, גאר אן ווערטער — א ריינער ניגון! נאר דער ניגון דארף נאך האבן א קול... און ליפן דורך וועלכע דאס גייט־ארויס. און ליפן — פארשטייסט דו — זיינען דאך גשמיות! און דאס קול אפילו, עס איז אן אידעלע גשמיות, גשמיות איז עס!

לאז זיין, אז דאס קול שטייט אויף דער גרענעץ צווישן רוחניות און גשמיות. נאר סיי ווי סיי דער ניגון, וואס הערט זיך מיט א קול, וואס הענגט־אפ פון די ליפן, איז נאך נישט ריין, נאך נישט אין גאנצן ריין... נאך נישט קיין אמתע רוחניות!...

דער אמתער ניגון אבער זינגט זיך גאר אן א קול... עס זינגט זיך אינעווייניק, אין הארץ, אין די געדערעם!

אט, דאס איז דער סוד פון דוד המלכס ווערטער „כל עצמותי תאמרנה״... אינעם מארך פון די ביינער דארף זינגען, דארט דארף זיין דער ניגון — דער העכסטער שבח פאר גאט ברוך הוא. דאס איז נישט דער ניגון פון א בשר־ודם, דאס איז נישט קיין אויסגעטראכטער ניגון! דאס איז שוין א חלק פון ניגון, מיט וועלכן גאט האט די וועלט באשאפן; פון דער נשמה, וואס ער האט אריינגעבלאזן אין איר.

און אזוי זינגט די פמליא של מעלה [3]. אזוי האט געזונגען דער ייד, זכרונו לברכה.

דעם לימוד האט איבערגעהאקט א צעשויבערטער יונג מיט א שטריק ארום די לענדן, א טרעגער. ער איז אריינגעקומען אין בית־המדרש, אנידערגעשטעלט א שיסל גריץ מיט א שטיקל ברויט אויפן טיש נעבן ראש־ישיבה און מיט א גראב קול געזאגט: — „ר׳ טעבל שיקט דעם ראש־ישיבה עסן!״, און האט זיך איבערגעדרייט, און ארויסגייענדיק צוגעגעבן: „שפעטער וועל איך קומען נאך דער שיסל!״

ארויס דורך דעם גראבן טרעגער־קול פון דער געטלעכער הארמאניע, האט זיך דער ראש־ישיבה שווער אויפגעהויבן און איז, נאכשלעפנדיק די גרויסע שטיוול, צוגעגאנגען צום כיור זיך וואשן.

גייענדיק האט ער ווייטער גערעדט, נאר מיט ווייניקער התלהבות, און דער תלמיד האט אים פון זיין ארט נאכגעיאגט מיט די אויפגעשפיצטע אויערן און ברענענדיקע פארחלומטע אויגן.

— ריחא מילתא היא — אמר בצחוק קל, אשר עיקם באופן נפלא את שפתיו ופיו, כי אמנם הצחוק על קמטי הפנים הזקנים היה אורח לא תדיר. אחרי כן העמיד את הקערה על מקומה, בימינו רועדת הכף, בשמאלו פת לחם. והתלמיד כיסה את פניו בשתי ידיו.

עוד לא כילה הרב את אכלו, ונער אחר בא ניקרא בקול:

— ר' יוסיל שולח ארוחת התלמיד.

עוד הפעם נקרה צחוק קל על שפתי הרב, אך התלמיד עוד לא גילה את פניו.

— אוכל הביאו לך — אמר הרב אחרי רגעים אחדים — למך, אוכל בשבילך! בעצב ולאט הסיר התלמיד את ידיו, ויראו פנים חיוורים כסיד ועינים בוערות כגחלי אש.

— אני לא אוכל היום — אמר בקול דממה דקה, נישפל עיניו כמו מבושה.

— התענית הרביעית? ד' רצופים? — השתומם ר' יעקב, ויוסף בתלונה: — ומדוע לא הגדת לי?

— האם לא תענית? — הוסיף לשאול בראותו את שתיקת התלמיד.

— לא, רבי — ענה למך — תענית תשובה היא!

— תשובה? האותה עברת עבירה? אתה? — התפלא הרב.

— כן, כן, רבי! כאשר החילות לאכול, עברתי על לא תחמוד!...

בחצות הלילה ההוא העיר למך את ר' יעקב משנתו, ושניהם שכבו על ספסלים זה לעומת זה תחת התנור.

— רבי, רבי! — קרא למך בקול פחדים.

— מה היה לך? — נזדעזע הרב ממקומו.

— הנני עתה — אמר התלמיד בלחישת רעד — הנני במדרגה גבוהה מאד מאד... כי החל הניגון...

— איככה, איככה?

— אינני יודע, רבי — ענה התלמיד בקול נמוך מאד, כמו כוחו עזבהו — אני לא יכולתי לישון... חשבתי מחשבות מאשר למדתי היום... פתאום התעורר בי חשק נמרץ וחזק מאד, חשל מוזר לי, אבל חשק נמרץ — לדעת את הניגון הטהור והקדוש! פתאום הרגשתי צער גדול מאד, כי אינני יודע את הניגון... הצער היה גדול מאד... גדל מאד הכאב האנוש... ואז — בלי ספק ברחמי הטמיר והנעלם — התעורר בי הניגון... פתאום רעדו כל עצמותי... פתאום והנה אור!

בבית־המדרש צלמוות. הרב העיף עינו אל החלון, ושם שואה ומשואה.

— פתאום היה אור. הכרתי כרגע, כי הוא מן האור הגנוז, כי לא אור העולם הזה הוא. לא היו לא מנורה ולא נר, לא שמש ולא ירח ולא הרקיע... אך אור ואור! עיני היו סגורות. אשמורותיהן לחצו אותן כנטל ברזל, ואני ראיתי אור, שבעתים כאור החמה!

— רבונו של עולם! — לחשו שפתי הרב.

— אז נדמה לי כי קלותי מאד במשקלי, כי אין לי משקל כלל, כי יכול אני לעוף כיונה... כמלאכי־השרת... ואז צחקתי! צחקתי, אך עיני ושפתי היו סגורות; צחקתי בלי פה, בלי תנועת פנים, צחקתי בקרב, בלב, עמוק עמוק... צחקתי לא משמחה כי אם מעונג, מעדן אשר מילא את קרבי, את כל גופי, משער הראש עד צפרני הרגל... ומתוך העונג הזה החלה השירה בקרב...

רעד אחז את הרב.

— החלה? איככה? הגד נא!

— אינני יודע איככה... כל חושי היו סגורים ומסוגרים... ובקרבי הניגון בלי מלים!...

— איככה? איככה?

— לא אדע, רבי! אך השירה היתה פתאום לניגון. לאט־לאט עבר הניגון ויהי לזמרה. כל אברי שוררו זמירות, ואני שמעתי. לא אני שרתי, אני אך שמעתי... וגם לא אזני, כי כל חושי היו סגורים, אך אני בעצמי שמעתי... רבי!

— לא רבך אני, שוטה, אני עבדך בן אמתך, אני תלמידך! — צעק ר' יעקב — אני לא הגעתי לקרסוליך...

— רבי! — שיסע אותו התלמיד בקול מר וצורח, בחבקו בשתי ידיו את חזהו — רבי! קרא לפני את הוידוי! כבר באו לקחת אותי... רבי! רבי! שמע ישראל!...

ותצא נשמתו.

כל העיר היתה כמרקחה. איש ואיש, גם נשים וטף, בירכו את עצמם ואת קרוביהם ושארי־בשרם במיתה קדושה כזאת. אך רבי יעקב אמר בתלונה קלה:

— לו עצר כוח עוד לארבע תעניתים, כי אז זכה — למיתת נשיקה!...

— נאר — זאגט ווייטער ר' יעקל מיט א טרויעריקער שטימע — איך האב אפילו די זכיה נישט משיג צו זיין, און וואס פאר א בחינה דאס איז! אין וועלכן שער [4] דאס קומט! זעסט דו — גיט ער שוין צו מיט א שמייכל — די סגופים מיט די צרופים, וואס מען דארף דערצו, די ווייס איך און איך וועל זיי דיר נאך אפשר היינט איבערגעבן!

דעם תלמיד קריכן שיער די אויגן אויס; ער האלט אפן דאס מויל צו כאפן יעדעס ווארט. נאר דער רבי האקט־אפ, ער וואשט זיך, ווישט זיך די הענט, זאגט „שאו ידיכם", גייט־צוריק צום טיש און מאכט מיט ציטעריקע ליפן די „המוציא"...

מיט ציטעריקע דארע הענט הייבט ער אונטער די שיסל. די פארע פארדעקט אים, מיט א ווארעמען דונסט [5] דאס ביינִיקע פנים; דערנאך שטעלט ער זי צוריק, נעמט דעם לעפל אין דער רעכטער האנט און ווארעמט די לינקע האנט אין ראנד פון שיסל. דערביי צעקוועטשט ער מיט דער צונג אין די גאלע דזשיאנסלעס [6] די רעשט „מוציא" מיט זאלץ.

אנגעווארעמט דאס פנים מיט די הענט, קנייטשט ער שטארק איין דעם שטערן, ציט־צוזאמען די בלאנע־בלויע [7] דארע ליפן, און הייבט־אן בלאזן.

ביי דער גאנצער צייט האט פון אים דער תלמיד קיין אויג נישט אראפגעלאזט. און בשעת דעם רבינס ציטערדיק מויל איז אקעגנ־געלאפן דעם ערשטן לעפל גריץ האט אים עפעס אנגעכאפט ביים הארץ: ער האט זיך פארשטעלט דאס פנים מיטביידע הענט און האט זיך אין גאנצן איינגעצויגן.

אין א פאר מינוט ארום איז אריינגעקומען נאך א יונג מיט נאך א שיסל גריץ מיט ברויט: „ר' יוסף שיקט דעם תלמיד אנבייסן!"

נאר דער תלמיד האט נישט אוועקגענומען די הענט פון פנים.

דער ראש־ישיבה האט אוועקגעלייגט דעם לעפל און איז צו־געגאנגען צום תלמיד. א ווייל האט ער מיט שטאלצער ליבע אויף אים געקוקט, דערנאך האט ער איינגעהילט די האנט אין דער פאלע און אנגערירט אים דעם אקסל.

— מען האט דיר געברענגט עסן! — וועקט ער אים מיט א פריינדלעך קול. טרויעריק און לאנגזאם האט דער תלמיד אוועק־גענומען די הענט פון פנים. און דאס פנים איז נאך בלאסער געווען און די אונטערגעשלאגענע אויגן האבן נאך ווילדער געברענט.

— איך ווייס, רבי! — ענטפערט ער — נאר איך וועל נישט עסן היינט.

— דער פערטער תענית? — האט דער ראש־ישיבה געפרעגט פארוונדערט.

— און אן מיר? — גיט ער צו מיט א פרעטענזיע.

— עס איז אן אנדער תענית — ענטפערט דער תלמיד — עס איז א תענית־תשובה!

— וואס רעדסט דו? דו — און א תענית תשובה?

— יא, רבי! א תענית־תשובה... א רגע פריער, ווען איר האט אנגעהויבן עסן, האב איך געהאט א הרהור [8]... עובר צו זיין אויף לא תחמוד?

*

אין דער זעלביקער נאכט, גאנץ שפעט, האט דער תלמיד גע־וועקט דעם רבין. זיי זיינען ביידע געשלאפן, זיך קעגנאיבער, אויף בענק אין קלויז.

— רבי! — רבי! האט ער גערופן מיט א שוואכן קול.

— וואס איז? — האט זיך דער ראש־ישיבה אויפגעכאפט דער־שראקן.

— איך בין צינד געווען אין דער הויכער מדרגה...

— ווי אזוי? — פרעגט דער ראש־ישיבה נאך א ביסל פארשלאפן.

— עס האט אין מיר געזונגען!

דער ראש־ישיבה האט זיך אויפגעזעצט:

— ווי אזוי, ווי אזוי?

— איך ווייס אליין נישט, רבי... — האט דער תלמיד מיט נאך א שוואכערן קול געענטפערט — איך האב נישט געקאנט שלאפן, האב איך מיך פארטיפט אין איינער שמועס... איך האב געוואלט דווקא קענען דעם ניגון... און איך האב פאר גרויס צער, וואס איך קען נישט דעם ניגון, אנגעהויבן וויינען... עס האט אין מיר אלץ געוויינט; אלע אברים האבן געוויינט פארן רבונו של עולם! דערביי האב איך געמאכט די צירופים [9], וואס איר האט מיר איבערגעגעבן... א ווונ־דערלעכע זאך: נישט מיטן מויל, נאר עפעס אינעווייניק... פון זיך אליין! ראפטעם איז מיר ליכטיק געווארן... איך האב געהאלטן צו די אויגן און עס איז מיר געווען ליכטיק, זייער ליכטיק, זייער שטארק ליכטיק!...

— אט! — בייגט זיך צו דער ראש־ישיבה.

2

— דערנאָך איז מיר געוואָרן פֿון דעם ליכט אַזוי גוט, אַזוי לײַכט... עס האָט זיך מיר געדאַכט, אַז איך װעג גאָר נישט, אַז מײַן גוף האָט די װאָג פֿאַרלוירן, אַז איך קאָן פֿליִען...

— אָט! אָט!

— דערנאָך בין איך געוואָרן לוסטיק, לעבעדיק, לאַכנדיק... דאָס פּנים האָט זיך מיר נישט גערירט, די ליפּן אויך נישט, און איך האָב דאָך געלאַכט... און אַזוי גוט, אַזוי האַרציק, אַזוי נחתדיק געלאַכט!

— אָט! אָט! אָט! — מתּוך שׂמחה!

— דערנאָך האָט עפּעס אין מיר געברומט, ווי אַן אָנהייב פֿון אַ ניגון געברומט.

דער ראש־ישיבֿה איז אַראָפּגעשפּרונגען פֿון זײַן באַנק און איז מיט אַ מאָל געווען בײַם תּלמיד:

— נו... נו!

— דערנאָך האָב איך געהערט, ווי עס האָט אין מיר אָנגעהויבן זינגען!

— וואָס האָסט דו געפֿילט? וואָס? וואָס? זאָג!

— איך האָב געפֿילט, אַז אַלע חושים זײַנען מיר פֿאַרשטאָפּט און פֿאַרמאַכט, און עפּעס אינעווייניק זינגט... און אַזוי ווי מען דאַרף — נאָר אָן ווערטער, אָט אַזוי...

— ווי אַזוי? ווי אַזוי?!

— ניין, איך קאָן נישט... פֿריִער האָב איך געוווּסט... דערנאָך איז פֿונעם זינגען געוואָרן... געוואָרן...

— וואָס איז געוואָרן — וואָס?...

— אַ מין שפּילן... גלײַך, להבֿדיל, איך וואָלט אינעווייניק אין מיר אַ פֿידל געהאַט אָדער גלײַך יונה כּלי־זמר זאָל אין מיר זיצן און שפּילן זמירות, ווי בײַם רבין צו טיש! נאָר עס האָט געשפּילט נאָך בעסער, נאָך איידעלער, מיט נאָך מער רוחניות! און אַלץ אָן אַ קול, אָן אַ שום קול — סאַמע רוחניות!...

— וויל איז דיר! וויל איז דיר! וויל איז דיר!

— ציינד איז אַלץ אַוועק! — מאַכט טרויעריק דער תּלמיד, — עס האָבן זיך מיר צוריק געעפֿנט די חושים און איך בין אַזוי מיד, אַזוי מיד, אַ־זוי מי־ד!... אַז איך...

— רבי! — האָט ער ראַפּטעם אַ געשריי געטאָן, זיך אָנכאַפּנדיק בײַם האַרץ — רבי! זאָגט מיט מיר ווידוי! מען איז געקומען נאָך מיר!... עס האָט דאָרט אין פּמליא של מעלה אַ זינגערל פֿאַרפֿעלט! אַ מלאך מיט ווײַסע פֿליגל!... רבי! רבי! שמע ישׂראל! שמעעע... ישׂ...

*

דאָס גאַנצע שטעטל, ווי איין מענטש, האָט זיך געווונטשן אַזאַ טויט. נאָר פֿאַרן ראש־ישיבֿה איז נאָך ווייניק.

— נאָך אַ פּאָר תּעניתים — קרעכצט ער — וואָלט ער שוין געשטאָרבן בנשיקה[10]!

1894

---

[1] צעשפּיליעטע, אָפּגעדעקטע (אין אומאָרדענונג, צעקאָכט).

[2] פּייניקונגען, מיט וואָס מקובלים האָבן זיך באַנוצט, אויף צו דערנענטערן זיך צו גאָט, צו שלימות („בסיגוף ובתעניות וביסורין", קבלת רבה, ג').

[3] אייבערשטע סוויטע, דעם רבונו של עולמס באַגלייטערס. — [4] טויער (פֿון הימל).

[5] הויך, וואָלקן. — [6] הוילע אַסלעס. — [7] הייטל.

[8] אַ געדאַנק אַרויסגעשווומען.

[9] מיסטישע קאָמבינאַציעס פֿון אותיות, ווערטער, מיט דער כּוונה צו דער־גיין די געטלעכע סודות פֿון דער וועלט, וואָס מ'קען מיטן פּשוטן שׂכל נישט באַנעמען.

[10] (זיסער טויט) מיט אַ קוש, אַ זכיה ביי גאָט, ווי אַ שׂכר פֿאַר אַ דער־הויבן לעבן.